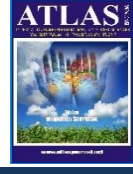




ATLAS INTERNATIONAL REFERRED JOURNAL ON SOCIAL SCIENCES

ISSN:2619-936X



Article Arrival Date: 20.04.2018

Published Date:31.05.2018

2018 / May

Vol 4, Issue:8

Pp:215-226

Disciplines: Areas of Social Studies Sciences (Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences)

DEKONSTRÜKTİVİZM AKIMININ FRANK GEHRY ÖRNEKLEMİ ÜZERİNDEN MİMARLIK ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

INVESTIGATION THE EFFECTS OF DECONSTRUCTIVISM STYLE ON
ARCHITECTURE STUDENTS; SAMPLING OF FRANK GEHRY

Öğr.Gör. Dr. Asena SOYLUK

Gazi Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, asenad@gazi.edu.tr, Ankara/Türkiye

Arş.Gör. İzzettin KUTLU

Avrasya Üniversitesi, Mimarlık ve Mühendislik Fakültesi, Mimarlık Bölümü, izzettinkutlu@gmail.com,
Trabzon/Türkiye

ÖZET

Bu çalışmada malzemeyi ve formları yenilikçi bir tarzda kullanan, 21.yüzyıl mimarisini etkileyen ünlü Amerikalı mimar Frank Gehry'nin ürettiği eserler strüktür, malzeme ve tasarım ilişkisi açısından ele alınmaktadır. Gehry'nin tasarladığı geniş açıklıklar ve farklı formlarla bir araya gelen eserlerinin, tasarım yapılan alanın çevresel ve fiziksel özellikleri, yapının işlevi, mekansal kurgusu, strüktürü ile uyumu dikkat çekmektedir. Dikkat çeken tasarımları ile beraber özellikle farklı bir form oluşturma ve teknolojik arayışının doruk noktası olarak görülen Guggenheim vakfına ait 5 müzeden biri olan eseri Guggenheim Bilbao Müzesi ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir. Strüktürü ve yapı malzemesini bir dahi olarak kullanan Gehry'nin eserlerinin mimarlık öğrencileri üzerinde bıraktığı etkiler, açık uçlu ve yorumlama sorularından meydana gelen anket çalışması ile araştırılmıştır. Elde edilen veriler ile öğrencilerin mimari tasarımı yorumlamada, ifade etmede ve kendi fikirlerini üretmekte yaşamış oldukları zorluklar görülmektedir. Ayrıca Gehry'nin eserlerinin taşıyıcı sisteminin kusursuz olması, malzeme ile taşıyıcı sistemi bütünleştirmesi gibi özelliklerinin hala "estetik" hissi uyandırmayabildiği; bazı insanlarda "karmaşıklık" hissettirdiği de görülebilmektedir.

Anahtar Kelimeler; Dekonstrüktivizm, Frank Gehry, Guggenheim

ABSTRACT

In this study, the works produced by the famous American architect Frank Gehry, who uses material and forms in an innovative manner, affecting the architecture of the 21st century, are considered in terms of structure, material and design relation. The wide openings that Gehry designed and the works that came together with the different forms, draw attention to the environmental and physical characteristics of the designed area, its function, its spatial arrangement, its structure. In particular, the Guggenheim Bilbao Museum, which is the culmination of a different form and technological search, has been evaluated in detail. The effects of Gehry's work on architectural students who used structure and building material as a genius were investigated by a questionnaire study that was open-ended and interpretive. With the data obtained, the students have difficulties in interpretation, expression and expressing their own ideas of architectural design. In addition, Gehry's work has a flawless carrier system, and the integration of the material and the carrier system can still cause "aesthetic" feelings; it can also be seen that some people feel "complexity".

Key Words; Deconstructivism, Frank Gehry, Guggenheim

1. GİRİŞ

Frank Gehry'nin mimari eserleri incelendiğinde, teknolojinin imkanlarından son derece yararlanan ama öte yandan eserin bulunduğu çevrenin ve fonksiyonun tanımladığı sosyal

yaşamın göz ardı edilmediği, çevreye uyumlu mimarlığın izlerini sürmek mümkün olabilmektedir.

Gehry'nin mimarlık anlayışında strüktürün ayrı bir önemi bulunmaktadır. O binayı strüktürün kölesi olmaktan çıkarmakta ve tasarım elemanı gibi kullanmaktadır. Strüktür teknolojisinin vermiş olduğu olanakları sonuna kadar kullanan ve her eseri teknolojinin sınındığı bir deney olan mimarın çalışmaları oldukça dikkat çekmektedir.

Gehry yapılarında çarpıcı biçimleri ile birlikte işlevselliğe de önem veren bir tasarım anlayışı izlemektedir. Tasarımını gerçekleştireceği yapıda, ihtiyaç programlarını önce basit bir şekilde ele alır ve onları beklenmedik formlar oluşturarak bir araya getirir. Sonraki aşamada oluşturduğu bu formlara kendi tasarımı olan karmaşık biçimleri entegre etmeye başlar. (Tanyeli, 2000;s117)

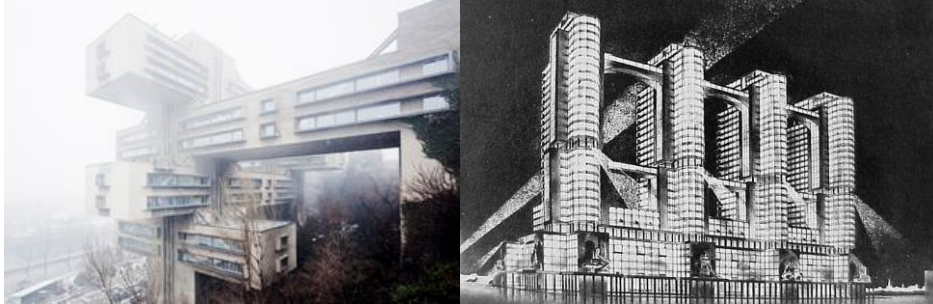
Frank Gehry tasarımlarında kullandığı mantığı şu şekilde açıklar; *“Bir müşteri buluyorum, bir araziye bakıyorum, bir programa bakıyorum, bir bütçeye bakıyorum ve çalışmaya başlıyorum. Araziye uyan, müşteriyi hoşnut kılan, bütçenin sınırları içinde kalan binayı yapıyorum. En iyisi bu olabilir. Sonuçta bu normaldir. Bu mantık benim yapılarıma yol gösterir, arada ne olur bilmem.”*

Her tür fonksiyonu içeren tasarımları bulunan Frank Gehry'nin tasarlamış olduğu müze yapılarının sayısı daha fazladır. Yaptığı bütün tasarımlarında; şehirde bir odak noktası oluşturmayı başarmış, kentin simgesi olan tasarımlara imza attığı görülmektedir. Eserleri arasında İspanya'nın Bilbao şehrinde bulunan ve Guggenheim vakfı tarafından işletilen 5 müzenin bir ağı olan Bilbao Guggenheim Müzesi ayrıntılı olarak incelenmektedir. Bu incelemeler sonucunda mimarlık öğrencilerine Guggenheim Müzesi'nden çıkılarak, Gehry'nin tasarımları ve strüktürleri hakkında sorular yöneltilmiş, soruların öğrenciler üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir.

2. DEKONSTRÜKTİVİZM VE FRANK GEHRY'NİN TASARIM ANLAYIŞI

Dekonstrüktivizm terimi, ilk olarak New York Times'da tasarım ve mimarlık üzerine yazılar yazan Joseph Giovanni tarafından ortaya atılmıştır. Bu mimari akıma esin kaynağı; ünlü filozof Jacques Derrida'nın öncülük ettiği edebiyat alanında ortaya çıkan "Dekonstrüksiyon" akımı ve Rus konstrüktivizmidir (Resim 1, 2). (Mumcu, 1995;s.91-92)

Dekonstrüksiyonun kelime anlamı incelendiğinde; terimde bulunan 'de-' ön eki bir şeyin dışarı atılması, bozulması ve 'kon-' ekinin de tekrar bir araya getirme anlamı taşımaktadır. Ünlü düşünür Derrida'dan etkilenen ve konstrüktivizme karşı gelen mimarlar ile Dekonstrüktivizm akımının mimari boyutu başlamaktadır.



Resim 1, 2: Rus konstrüktivizmine ait örnek yapılar

“Gehry'nin tasarıma yaklaşımı incelendiğinde kendi evi dahil olmak üzere ilk dönem yapılarında farklı kütle ve malzemeleri bir araya getirmesi nedeniyle Dekonstrüktivist bir tutum izlediği düşünülmektedir. Ancak kendisi buna karşı çıkar ve Dekonstrüktivizmin bir şeyi parçalara ayırıp tekrar birleştirmenin ötesinde olduğunu belirtir. Yapılarını parçalamış

olmasının sebebi daha çok tek işlevli mekân yapma arzusundan gelmektedir.” (Keskinalemdar, 2011;s101)

Dekonstrüktivizm akımı sadece mimarları değil; düşünür, ressam, tasarımcı, heykeltıraş gibi farklı meslek gruplarını da etkisi altına almıştır (Resim 3,4,5).



Resim 3, 4, 5: Dekonstrüktivizm akımının etkisiyle oluşturulan tasarımlar

Dekonstrüksiyonun, edebi metinde açıklanışı ile mimari kullanışı arasındaki ilişkinin; ‘anlatının belirli bir çizgiye oturtulmayan ayrı elemanlardan oluşması gibi mimaride de yapıyı ayrı ayrı parçalar olarak ele alıp, onları özgün bir şekilde değerlendirdikten sonra tekrar birleştirme’ şeklinde olduğu görülmektedir.

Dekonstrüktivizm, postmodernizmin gelenekselciliğine ve modernizmin kuralcılığına karşı; eserlerinde simetrinin olmadığı, süslemeden uzak, geometrik formların aynı şekilde değil parça parça ele alınıp mimara göre yorumlanmasının ardından yapıya tekrar yerleştirilen ve “yapı-söküm” terimine de bu özelliğinden dolayı sahip olan bir akımdır. Bu akım, postmodernizm ile aynı dönemde modernizmin kuralcılığına karşı çıktığı için kimileri tarafından postmodernizm başlığı altında incelenirken; modernizm gibi postmodernizmin gelenekselciliğini reddettiği için de, kimileri tarafından modernizm başlığı altında incelenmektedir. Dekonstrüktivist eserler incelendiği zaman; insan ölçeğine oranla çok büyük olduğu, bu eserlerin insanda kaos ve kargaşa duygularını yaratması istendiği görülmektedir.

Tanyeli’nin Frank Gehry’nin tasarım anlayışı hakkında şu yorumda bulunmaktadır: “*O, tüm Dekonstrüktivistler gibi, olağan mimari diller yerine kendi “karşı dil”ini kurmaya çalışıyor. Bu amaçlar da “olağan” dilleri oluşturan her kuralı kendi karşıtıyla değiştirmeyi öngören bir yaklaşımı var. Dekonstrüktivizm’le tek ilişkisi de bundan ibaret.*” (Tanyeli, 2010)

Frank Gehry’nin Dekonstrüktivizm akımını reddetmesinin altında bir kinaye olup olmadığı günümüze kadar anlaşılmadığı için, Gehry’nin hangi akım altında olduğu farklı insanlar ve farklı kaynaklar tarafından farklı yorumlanmaktadır.

Frank Gehry’nin, tasarladığı karışık ve inşa edilmesi zor olduğu düşünülen projeleri, öngördüğü bütçe ve zamanda bitirmesi en önemli özelliğidir. Gehry’nin ün kazanmasını sağlayan bu özelliğini, en önemli eserlerinden biri olan; Bilbao Guggenheim müzesinde de gösterebilmiştir.

Kazanmış olduğu ünü ile beraber almış olduğu eleştiriler de hızla artmaktadır. Gehry’nin eserlerinin, çevresinde birleştirici ya da yansıtıcı özellikte olması yerine; çevreyi yeniden tanımlayan eserler olması konusunda eleştiriler almaktadır. Bunlarla birlikte mimari geleneklere ve hava koşullarına karşı duyarsız kalmakla suçlanan bir mimar olmuştur. Bunun nedeni bazı cesur yapılarında kusurlu tasarımların olduğu ve mühendislik problemleriyle karşı karşıya kalınmasıdır. (Peker, 2006:30).

Strüktür bir tasarımın hem estetik niteliğine hem de yapısal özelliklerine etki etmektedir. Ancak Gehry'nin mimarlığında kullanılan strüktür tam olarak kavranmamaktadır.

“Gehry bir söyleşide kendi yönteminin bir kuralsızlık mimarlığı olduğunu söylüyor. Gerçekten de, onun tasarımlarının bilinegelen ve olağan sayılan mimari kurallara uymadığını söylemek kolay. Duvarların düşey, köşelerin dik açılı olmadığı, çatının nerede başlayıp dış duvarın nerede bittiğinin anlaşılamadığı, hangi inşai ögenin taşıyıcı, hangisinin taşınan olduğunun bile kestirilemediği bu yapıların her türlü konvansiyonu yadsıdığı bir gerçek.” (Tanyeli, 2000;s9).

2.1. Vitra Tasarım Müzesi (Weil-Am-Rhein, Almanya, 1987-1989)



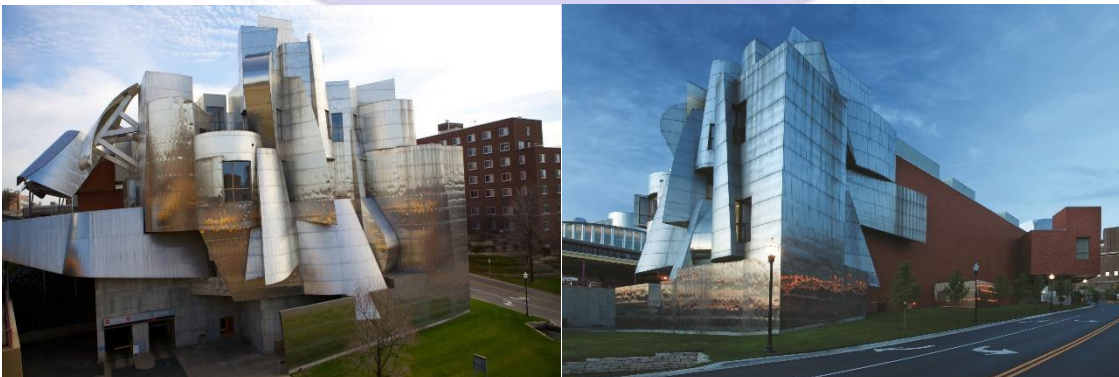
Resim 6, 7: Vitra Tasarım Müzesi'nin giriş ve arka cephesi

Frank Gehry'nin bu eserinde Dekonstrüktivizm'i tanımlarken kullandığımız “yapı-söküm” teriminin karşılığı görülmektedir. Yapı için gerekli olan programları, önce basit kutular halinde ele alıp, daha sonra onları karmaşık bir biçimde bir araya getirmesiyle Vitra Tasarım Müzesi'ni tasarlamıştır. (Resim 6,7) İki katlı oluşturulan bu tasarım toplam 8000 metrekarelik bir alanda oluşmaktadır. Vitra markası için tasarlanan bu yapıda, ilk katta sergi mekanları, konferans salonu, kitaplık yer almaktadır. İkinci katında galerilere yer verilmiştir. Beyaz bir kütle rengine sahip olması, modern bir tavrı da yansıtmaktadır.

Müzeye dışarıdan bakıldığı zaman, kolaylıkla Frank Gehry'e ait bir eser olduğu anlaşılmaktadır. Vitra Mobilyaları markası tarafından yaptırılan müzede, Gehry'nin diğer eserlerine göre dış cephe malzemesinde farklılıklar görülmektedir.

“Her ne kadar bu yapı Frank Gehry'nin diğer projeleri gibi Dekonstrüktivizm stili ile tasarlanmışsa da; diğer projelerindeki farklı özellikteki malzemeleri bir arada kullanmak yerine sadece beyaz sıva ve titanyum-çinko alaşımı bir madde kullanmıştır. Ayrıca ile defa bu tasarımda kullandığı eğrisel formların daha sık kullandığı, açısız formları da parçalaması fikrini uygulamıştır.” (web kaynak:1)

2.2. Weisman Sanat Müzesi (Weisman Art Museum, Minneapolis, 1990-1993)



Resim 8, 9: Sanat müzesinin bakıldığı noktaya göre farklılaşan iki cephesi

Gehry'nin Vitra tasarım müzesinde kullandığı cepheye zıt, metal formları bu eserinde kullanmış olduğu görülmektedir. Eğrisel metal formların karmaşık düzende bir araya gelmesiyle oluşturulan sanat müzesi, Dekonstrüktivist mimarların amacı olan kaos ve karmaşa duygusunu yansıtmaktadır. Yapıda, bakıldığı noktaya göre farklılaşan iki farklı cephenin olduğu ve bu iki farklı cephede farklı malzemelerin kullanıldığı görülmektedir. (Resim 8,9) Metal malzemenin kullanıldığı eğrisel formlardan oluşan cephe ile tuğlanın kullanıldığı çevresindeki yapılar ile uyum içinde olan cephe olmak üzere iki farklı cephe tasarımına sahiptir. (Keskinalemdar, 2001;s.142)

“Yapının paslanmaz çelikten oluşan dış kaplamasını Frank Gehry ile birçok benzeri projelerde çalışmış A. Zahner Company adlı firma üretmiş ve monte etmiştir . Frank Gehry bu binanın tasarımı sırasında malzeme olarak paslanmaz çelik kullanmıştır. Bu malzemeyi Ellsworth Kelly”nin paslanmaz çelik heykellerinde görüp ona göre süet görünümünde olan bu malzemeyi beğenmiş ve projesinde kullanmak istemiştir. Araziye örnek bir malzeme maketi yerleştirmiştir. Ancak o sırada kar dolayısıyla yapılan tuzlama çalışmaları nedeniyle malzemede paslanma görüldüğü için üniversite paslanmaz çelik malzemeyi kabul etmemiştir. Ancak Gehry malzemenin güneş ışığı ile oluşan etkileyici ve ifadeci yansımalarından vazgeçmek istemediği için projede bunu kabul ettirmeyi başarmıştır.” (Friedmen, 1999;s61.161).

3. BİLBAO ŞEHRİNİN SİMGESİ HALİNE GELEN GUGGENHEİM MÜZESİ

Ünlü mimar Frank Gehry tarafından tasarlanmış ve Guggenheim vakfına ait 5 müzeden biri olan İspanya'nın Bilbao şehrindeki Guggenheim Müzesi, inşa edildiği Bask Bölgesi'nde bir odak noktası olmuş, şehrin simgesi haline gelmiştir. (Resim 10) 24.000 metrekarelik bir alana yayılan eser, aynı zamanda Bilbao şehrine ekonomik getiri olarak büyük katkı sağlamaktadır.



Resim 10: Guggenheim Müzesi ait panoramik görünüm

Gehry tarafından tasarlanan en dikkat çekici eserlerden biridir. Bilbao şehrinde odak noktası haline gelen bu yapının ünü sadece Bilbao'da kalmamakta, tüm dünyaya yayılmaktadır. Müzeye bakıldığı zaman diğer Dekonstrüktivist mimarların eserlerinde olduğu gibi;

- ✓ Yapıda belirli bir oran-ölçek ilişkisinin olmadığı ve insan ölçeğinden daha büyük tasarlanarak algılanabilirliğinin de zor kılınması,
- ✓ Simetrinin kesinlikle olmadığı,
- ✓ Geometrik şekillerin olduğu gibi değil Gehry tarafından eğilip, büküldükten sonra tekrar yerleştirildiği görülür.

Gehry geometrik formları bu denli serbest tasarlarken sayısız maket ve model yaparak son şekle ulaşmıştır. Çalışmış olduğu mühendisler ile beraber çelik ile yapıyı hayata geçirebilmişlerdir.

“Çelik yapı üç yapısal çerçeveden oluşur. Öncelikle çelik kiriş çerçevesi binanın ağırlığını desteklemektedir. İkincil kılıf çerçevesi çelik kirişlere sabitlenir, kavisli yüzeyleri tanımlar ve destekler. Son olarak üçüncül çerçeve titanyum dosyalarını binanın cildini oluşturmak için sabitlemek için kullanılır.” (web kaynak:2)

Müze içerisinde kolon bulunmamaktadır. Bu sayede, geniş ölçülerde sergi alanları meydana getirilmiştir. Geometrik formların ustası olarak tanınan Gehry, kullanmış olduğu malzeme ve formları yenilikçi bir tarz ile Guggenheim Müzesi'nde kullanmıştır. Yapının dış yüzeyinde titanyum kullanılarak, günün değişik saatlerinde ışığı farklı renklerde yansıtmak amaçlanmıştır. Müze için yapılan eleştirilerden biri; üç katlı tasarlanan yapının, mimarisinin sergilenen eserlerin önüne geçtiğidir.

“Özetle ‘mimarın kendini organize etmesi’ sürecinin ısrarla devreye sokulması, doğru bütçeleme ve maliyet denetimi ve gelişmiş teknolojiyi hesaplama yöntemlerinin kullanılması Bilbao’ya, bir sanat müzesi olarak kullanılan, kendi içinde bir sanat eseri niteliği taşıyan, aynı zamanda Bask bölgesi için bir yatırım alanı olan, ihtiyaç duyulan ekonomik gelişimin bir aracı olarak işlev gören ve ‘iyi mimarlık’ ve ‘iyi kent ve bölge planlama’ pratiklerine hayranlık duyanlara ilham kaynağı olan bir bina kazandırdı.” (Tunç, 2014;s15)

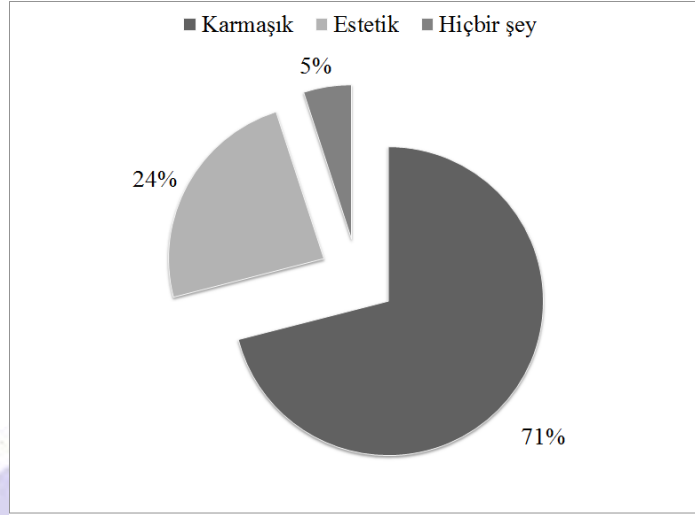
4. ANKET ÇALIŞMASI

Bu makalede Frank Gehry ve eserleri üzerine, Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü'nde 75 kişiden oluşan 4.sınıf öğrencilerine 7 soruluk bir anket düzenlenmiştir. Bu çalışmada amaç Frank Gehry'nin eserlerinin strüktür ve malzeme bağlamında öğrenciler üzerindeki etkilerini incelemektir. Çalışmada kullanılan yöntem açık uçlu ve yorumlama sorularının bulunduğu görüşme formudur. Bu araştırmanın sonucunda öğrencilerin Frank Gehry örnekleme vasıtasıyla mimari tasarımı yorumlamada ve kendi fikirlerini ifade etmekte yaşadıkları zorluklara ilişkin veriler toplanmıştır.

4.1. Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi

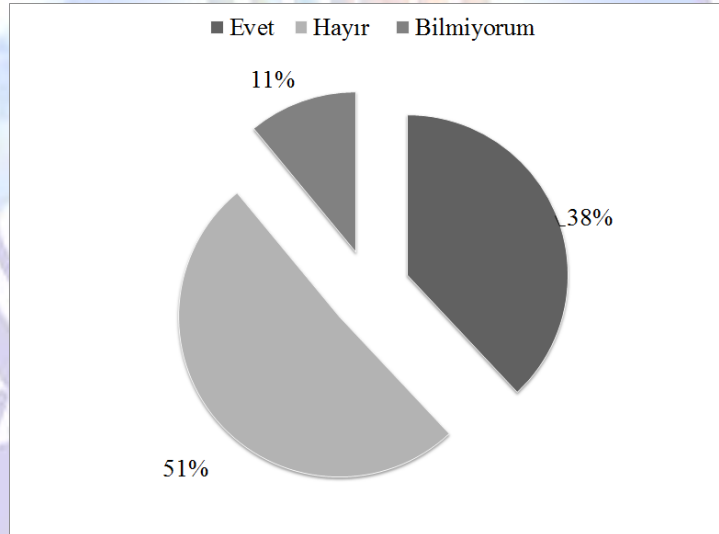


İlk soruda; **“Frank Gehry ve eserleri”** denilince aklınıza ilk olarak hangi kelime **gelmektedir?** sorusu sorulmuş ve Frank Gehry'e ait yukarıdaki 4 adet görsel gösterilmiştir. %24 oranında “Estetik” cevabı, %5 “Hiçbir şey” cevabı verilmişken %71 oranında “Karmaşık” olarak cevaplanmıştır. Karmaşıklığın kelime anlamı incelendiğinde; *“içinde aynı cinsten birçok öge bulunan, birbirine az çok aykırı birçok şeyden oluşan”* anlamına gelmektedir ve öğrencilerin büyük bir kısmı, Gehry eserlerinin onlara bu durumu hissettirdiklerini söylemiştir. (Şekil 1)



Şekil 1: “Frank Gehry ve eserleri denilince aklınıza ilk olarak hangi kelime gelmektedir?” sorusuna verilen cevapların analizi

İkinci soruda; “Gehry’nin tasarladığı bu konsol çıkmalar, geniş açıklıklar eserin taşıyıcı sistemi için problem yaratır mı?” sorusu sorulduğunda %38 oranında “Evet, yaratabilir” ve %11 oranında “Bilmiyorum” cevapları verilirken %51 oranında “Hayır, herhangi bir problem yaratmaz” cevabı verilmiştir. (Şekil2) Ancak yapılar incelendiğinde geniş açıklıkları geçmesi için kullanılan yapı malzemesi ve taşıyıcı sistemi, Gehry’nin mimari zekasıyla kolaylıkla çözüldüğü görülmektedir.

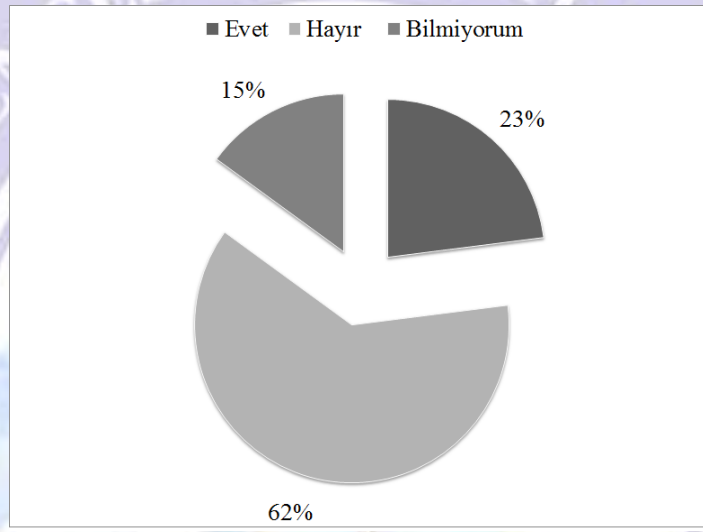


Şekil 2: “Gehry’nin tasarladığı bu konsol çıkmalar, geniş açıklıklar eserin taşıyıcı sistemi için problem yaratır mı?” sorusuna verilmiş cevapların analizi

Üçüncü soruda; “Gehry eserlerine dışarıdan bakınca taşıyıcı sistem hakkında fikir üretebiliyor musunuz? Üretebiliyorsanız ne gibi şeyler düşünüyorsunuz?” sorusu sorulduğunda %15 oranında “Bilmiyorum” ve %62 oranında “Hayır, üretemiyorum” cevapları verilirken %23 oranında “Evet, üretebiliyorum” cevabı alınmıştır. (Şekil 3) Fikir üretebilen bazı öğrencilerin aşağıdaki cevapları verdiği görülmüştür:

- ✓ *Bütün yapılarında okunuyor denemez ancak bazı yapılarında taşıyıcıyı gizlemek gibi bir derdi yok. Gelişmiş ve Türkiye’deki mühendislik bilgisinin yetersiz kaldığı sistemler kullanıyor diye düşünüyorum.*

- ✓ *Esnek plan ve cephe kullanımının bu tasarımlarda öne çıktığını ve taşıyıcı sistemin tasarımı kısıtlayan bir şey olmadığını; tam tersine bunu sağlayan bir şey olduğunu düşünüyorum.*
- ✓ *Genellikle zorlayışı taşıyıcı sistemler kullanmaktadır; eğik kolonlar gibi.*
- ✓ *Eğimli kolon, kirişler ve hocalarımız tarafından yapılamayacağı iddia edilen büyük konsollar...*
- ✓ *Taşıyıcı sistem ile tasarımı harmanlayabildiğini düşünüyorum.*
- ✓ *Tasarımlarının çoğu kendini taşıyabilen kabuk sistemlerden oluşuyor.*
- ✓ *Yüklerin belli bir yolu izleyerek zemine doğru aktarıldığı bir sistemin çözüldüğünü düşünüyorum.*
- ✓ *Çelik strüktür ve bilgisayar destekli tasarlandığından yapılar gayet sağlam ve estetikdir.*
- ✓ *Farklı sistemleri bir arada kullanarak, gerekli yerlerde elde etmek istediği formu yakalayabiliyor.*



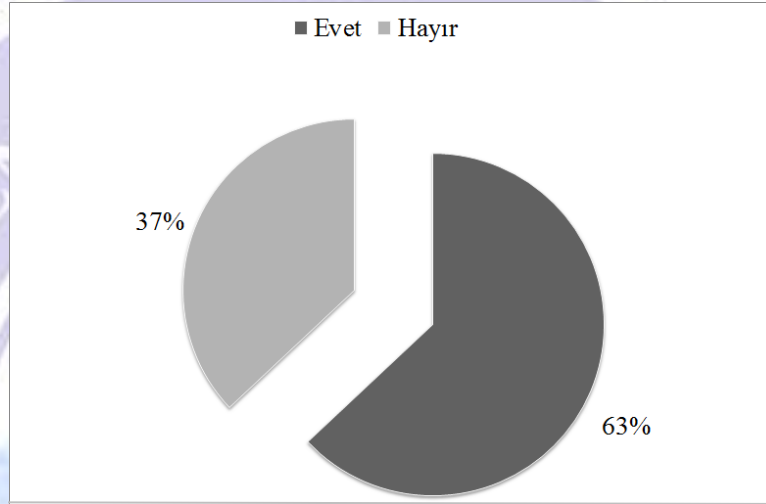
Şekil 3: "Gehry eserlerine dışarıdan bakınca taşıyıcı sistem hakkında fikir üretebiliyor musunuz? Üretebiliyorsanız ne gibi şeyler düşünüyorsunuz?" sorusuna verilen cevapların analizi

Dördüncü soruda; "**Frank Gehry gibi mimari strüktürü zorlayan mimarlar sizde ne gibi etkiler bırakıyor?**" sorusu sorulmuştur. Alınan bazı cevaplar şöyle olmuştur:

- ✓ *Mimari olarak etkileyici fakat çevresel olarak zararlı.*
- ✓ *Karmaşık, dışarıdan bakıldığında çözümlenemeyen, estetik kaygıları olan yapı tasarımları...*
- ✓ *Strüktürü zorlayarak tasarım yapmak, disiplinler arası bir çalışmanın, kısıtlıkları avantaja dönüştürerek var etme yetisinin bir ürünüdür.*
- ✓ *Mimarlıkta her şeyin mümkün olabildiğini.*
- ✓ *Mimariyi taşıyıcı kaygıların kısıtlamaması gerektiğini düşünüyor.*
- ✓ *Bence olması gereken bir tutum. Teknoloji bu kadar ilerlemişken bunu kullanmamak, zorlayıp gelişmesini sağlamamak zaman israfı olurdu.*
- ✓ *Mimarinin zamana bağlı olmaktan ziyade; zamanın ötesine geçebilmesi gerektiğini hissettiriyor.*
- ✓ *90° kullanmadan da yapıların taşınabilecek olması ve içişi ile dışarısına farklı anlamlar katmaları hayranlık uyandırıyor.*
- ✓ *Kendi imzalarını attıklarının belli olmasını istediklerini düşünüyorum.*

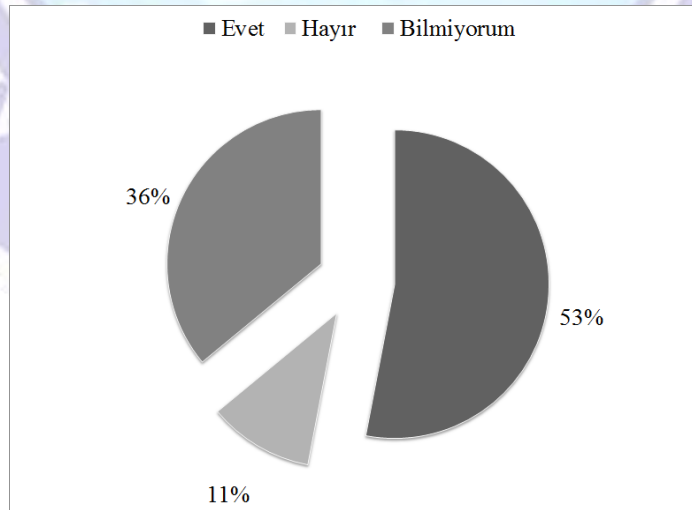
- ✓ *Mimarlığın sınırlarını daha geniş noktalara ulaştırarak, düşüncenin yapıya dönüşmesindeki engelleri kaldırmışlardır.*
- ✓ *Mühendislik ve mimarlık disiplinlerinin bir araya geldiğinde imkanların güzel tasarımlar için müsait olduğunu görüyorum. Aynı ayrı çalıştıklarında ortaya her anlamda başarılı yapıların çok da çıkmadığını bir çok örnekte görebiliyorum.*
- ✓ *Kente ve insan ölçeğine uygunsuz yapılar; çirkin ve korkutucu...*

Beşinci soruda; Gehry'nin eserlerinden olan ve bu makalede incelenen Bilbao Guggenheim Müzesi ile ilgili **“Gehry'nin eserlerinden olan Bilbao Guggenheim müzesini biliyor musunuz?”** sorusu soruldu. Öğrencilerin %63'ü eseri bildiklerini söylerken, %37'si ise bilmedikleri cevabını verdi. (Şekil 4)



Şekil 4: “Gehry'nin eserlerinden olan Bilbao Guggenheim müzesini biliyor musunuz?” sorusuna verilen cevapların analizi

Altıncı soruda; **“Guggenheim müzesi yapıları için ikonik bir örneği temsil etmekte midir?”** sorusu sorulduğunda, %11 oranında “Bilmiyorum” ve %36 oranında “Hayır” cevabı verilirken; %53 oranında “Evet, ikonik bir örnek oluşturur” cevabı verilmiştir. (Şekil 5)



Şekil 5: “Guggenheim müzesi yapıları için ikonik bir örneği temsil etmekte midir?” sorusuna verilen cevapların analizi

Yedinci, son soruda; “**Özel olarak ‘Guggenheim müzesine’ bakınca sizde ne gibi duygular hissettiriyor?**” sorusu sorulmuştur. Bu soruya yönelik alınan bazı cevaplar aşağıdaki gibi olmuştur:

- ✓ *Fazlaca eleştirilmesine karşın ben bu esere bakınca ortaya konmuş bir tutum, bir kişilik görüyorum.*
- ✓ *Çok karmaşık geliyor ama iç tasarımını inceleyince aynı zamanda hayranlık hissi uyandırıyor.*
- ✓ *Plan, cephe, strüktür ve kesitin birbirine geçmesi ve klasik kolon-kiriş-döşeme düzeninin bozularak yeniden bir araya gelmesi, yapıyı oldukça güçlü kılıyor.*
- ✓ *Yapının oraya ait olduğunu ve başka bir yerde olamayacağını hissettiriyor.*
- ✓ *Dışardan karmaşık ve masif görünen yapı birçok insan için bir yapıdan çok, kente dair bir simge özelliği gösteriyor. Kendi dilini konuşmada ve tasarımcısının ideolojisini, mimarlık anlayışını yansıtmakta her ne kadar başarılı bulsam da sadelikten ve işlevsellikten uzak yapısı beni itiyor.*
- ✓ *Abartılmış!*
- ✓ *Gereksiz şekillenmesi olan, sadelikten uzak bir yapı.*
- ✓ *Mimarın yapı-bozumcu tavra hakimiyeti ve sanki tündengelim kavramını deneyimleyerek kendini bulduğu bir yapıdır. İnsan ölçeğini aşması siluet için olumsuzluk yaratırken, kendi özgünlüğünü başarılı buluyorum.*
- ✓ *Civarin simgesi haline gelmiş durumdadır. Çok farklı malzemelerle çok farklı formların yapılabileceğini görüyor olmak daha özgür hissettiriyor. (Tasarım yaparken)*
- ✓ *Karmaşık olması algılanmasını zorlaştırıyor. Mimariden çok heykelsi bir etki oluşturuyor.*

5.SONUÇ

Frank Gehry ve eserleri incelendiğinde; onun geniş açıklıkları ve kafes sistemleri gibi mühendislik açısından tehlike arz edebilecek yapıları, mimari zekasıyla son derece başarılı bir şekilde nasıl çözümlediği görülebilmektedir. Bu çözümleme tarzı için de eserlere dışarıdan bakıldığında çok fikir üretilmediği de anket sonucunda görülmüştür. Bununla beraber anket sonuçlarında; Gehry’nin eserlerinin taşıyıcı sisteminin kusursuz olması, malzeme ile taşıyıcı sistemi bütünleştirmesi gibi özelliklerin hâlâ “estetik” hissi uyandırmayabildiği; bazı insanlarda “karmaşıklık” hissettirdiği de görülebilmektedir. Öğrencilerin çoğunluğu mimari strüktürü zorlayan mimarlar ile ilgili, mühendislik ile mimarinin beraber yürütüldü projelerde daha başarılı, daha kullanışlı binaların ortaya çıkacağını kanıtları olduklarını düşünmektedirler. Bununla beraber yapı tasarımlarında yapılan kısıtlamalardan da şikayetçi olmaktadır.

Bu araştırmayla birlikte Gehry’nin eserlerinin bu kısıtlamalara nasıl karşı geldiği görülebilmektedir. Guggenheim Müzesinde kullanmış olduğu taşıyıcı sistem ve malzeme ilişkisinin, yapıya nasıl anlam kattığı ve şehrin simgesi haline geldiği; bazı insanların sadece Guggenheim’i görmek için bile artık Bilbao’ya gidebileceği görülmüştür. Guggenheim Müzesi de yapılan anket sonucunda bazı öğrenciler tarafından “abartılmış, karmaşık” gibi görünse de, hiçbir öğrencinin taşıyıcı sistemi için böyle düşünmediği ve çoğunda da bu sistemin hayranlık uyandırdığı görülmüştür.

Bununla beraber günümüzde yapılan birtakım kısıtlamalara rağmen Dünya da hâlâ bu kısıtlamalara karşı gelebilen eserlerin de tasarlandığı ve bu tür kısıtlamalar yapılmadığı takdirde, eser ile şehir ilişkisinin nasıl birbirini yücelttiği gözlemlenebilir. Bu tür tasarımlarda da kazananın sadece işveren ve işi alanın arasında olmadığı, yaratıcı tasarımlar ile halkın, tasarım bölgesinin, şehrin ve hatta ülkenin kazanabileceği görülmüştür. Bilbao kenti bu duruma çok iyi örnek teşkil etmektedir. Bu durum incelenen diğer eserleri içinde söylenebilir. Kimilerine göre estetik, kimilerine göre karmaşık gelen Gehry eserleri, her iki durumda da insanlarda merak uyandırmayı her zaman başarmıştır. Gehry'nin tasarımlarını aceleyle bitirmeye çalışmak, sadece planlarını çizmek gibi sonucu başarısızlığa götüren kaygıları hiçbir zaman olmamıştır. Aksine her projesiyle ayrı ayrı ilgilendiği, kullandığı malzemeleri en ince ayrıntısına kadar irdelediği, binaların sadece dış cephesiyle değil içiyle de fazla ilgili olduğu görülebilir. Bu tarz eserler üretebilen, hem doğaya hem de halka hitap edebilen tasarımları olan mimarların; sınırları zorlayan, yapı teknolojisini geliştirmeye yönlendiren önemli bir misyonu olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Bekiroğlu, S. (2004). Walt Disney Konser Salonu, Los Angeles, Yapı Dergisi, 267, İstanbul.
- Borden, D. (2011). Ntv Mimarlık, Başvuru Kitapları, İstanbul.
- Boyut, (2000). Çağdaş Dünya Mimarları 11, Frank Gehry, Boyut Matbaacılık A.Ş., İstanbul.
- Dinler, S. Z. (2007). Yükselen mimarlıklar ve (yenilik olgusu ile ilişkisi içinde) getirdikleri açılımlar, Yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Friedmen, M. ve Ragheb, J. (2001). Frank Gehry, Architect, Guggenheim Museum Publications, New York, 61-161.
- Gayret, T. (Haziran, 2016). Çağdaş Sanat Müzecili'ğinde bir şehri kaldıran mimari örneği: Guggenheim Bilbao Müzesi, SDÜ ART-E Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi, 9/17.
- Keskinalemdar, H. (2011). Ekspresyonizm kavramı ve mimarlıkta Ekspresyonizm'in Frank Gehry bağlamında incelenmesi, Yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Marulyalı, Y. (2001). Çelik ve mimarlık, Ege mimarlık, 37, 22-25.
- Mumcu, Ö. (1995). Mimarlıkta Dekonstrüktivizm: Mimari ürün ve felsefeleri, s91-92.
- Özer, F. (2002). Ayasofya sıfır noktası için esin kaynağı..., Yapı Dergisi, 244, İstanbul, 46-47.
- Peker, E. A. (2006) Kentin markalaşma sürecinde Çağdaş Sanat Müzeleri'nin rolü, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Resim1.https://images.adsttc.com/media/images/533d/91b1/c07a/804c/1b00/009c/large_jpg/Ministry_of_Highways%C2%A9Simona_ROT.A.jpg?1396543827, adresinden erişildi. (ET:17.04.2018)
- Resim2. <http://furkanucar.com.tr/wp-content/uploads/2016/05/Picture28-2.png>, adresinden erişildi. (ET:17.04.2018)
- Resim3.<https://www.casaegiardino.it/images/2015/09/libreria-design-694x800.jpg>, adresinden erişildi. (ET:17.04.2018)
- Resim4.http://orig10.deviantart.net/5c53/f/2015/032/f/6/deconstructivist_head_deconstructivism_painting_co_by_danutvelniceru-d8g8cgn.jpg, adresinden erişildi. (ET:17.04.2018)
- Resim5.http://orig10.deviantart.net/5c53/f/2015/032/f/6/deconstructivist_head_deconstructivism_painting_co_by_danutvelniceru-d8g8cgn.jpg, adresinden erişildi. (ET:17.04.2018)

Resim6.<https://www.bluffton.edu/homepages/facstaff/sullivanm/germany/weilamrhein/vitracampus/gehry/2298.jpg> adresinden erişildi. (ET:17.04.2018)

Resim7.<http://blog.kia.com.tr/upload/files/foto/muze/muze3a.jpg> adresinden erişildi. (ET:17.04.2018)

Resim8.<https://a.travel-assets.com/findyours-php/viewfinder/images/res60/27000/27358-Weisman-Art-Museum.jpg> adresinden erişildi. (ET:17.04.2018)

Resim9.<http://cdnassets.hw.net/70/49/a7ac3190414ea4c0a090118dc57d/b4ecc5eb-ef18-4e04-b2b8-a8999af85eab.jpg> adresinden erişildi. (ET:17.04.2018)

Resim10.https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a3/Guggenheim_panoramic.jpg, adresinden erişildi. (ET:17.04.2018)

Tanyeli, U. (2000). Frank Gehry. İstanbul: Boyut Yayın Grubu.

Tunç, G. (2014). Tasarımla aldatmak: Megaproje kabullerinin ardındaki siyaset, Planlama Dergisi, 24/1, 14.

Web kaynak 1: https://tr.wikipedia.org/wiki/Vitra_Design_Museum adresinden erişildi. (ET:17.04.2018)

Web kaynak 2: <http://www.slideshare.net/JerryDaperro/guggenheim-museum-bilbao> adresinden erişildi. (ET:17.04.2018)

Varol, E. B. (2012). Türkiye’de Çağdaş Sanat Müzeciliği uygulamaları ve bu uygulamaların yurt dışındaki örnekleriyle karşılaştırılması, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Uzmanlık Tezi, Ankara, 67.